

TÁGAS HORIZONT

A grund. Itt építik fel a hároméves tervben az óbudai kísérleti lakótelepet

A grundon nekivadultan vágta a szél. Fodrozza a tócsák vizét, borzolja a srácok sörényét.

A grund a Bécsi út és Vörösvári út között terül el. A környékbeli anyag esténként innen szedegetik össze maszatos, kócos, holtrafáradt csemetéiket, leszállítván őket képzeletbeli úrrakétáikról. Mert a grund napközben felváltva futballpálya, szputnyik-kilövő állomás és Hold-felszín...

A grund az óbudai gyerekeké — egyelőre. Bizonyos jelek azonban arra engednek következtetni, hogy már nem soká...

Kísérleti lakótelep

Építését kezdik meg ezen a helyen néhány hónap múlva. A hároméves terv végéig 1550 lakást készítenek itt el, két nagy ütemben. Az első ütem 1959 májusában kezdődik, s 1960 októberében fejeződik be; ezalatt 380 lakást építenek.

Miért »kísérleti« a telep? Mináry Olga, az Iparterv mérnöke válaszol:

— Mert — kísérlet. Minden ház, minden lakás az. A múlt év tavaszán, pályázat formájában adta fel a »leckét« a minisztérium; a díjnyertes tervek alapján épülnek majd a házak. Hatféle tervet választanak meg. Az első kettő ismert forma: zárt lépcsőházból és függőfolyosóról nyíló lakások; a harmadik az úgynevezett boarding house, tulajdonképpen garzon-ház, egy szoba-, hálófülke-, fürdőszoba- és főzőfülkés lakásokkal. Ezeket magányosoknak, idős vagy gyermektelen házaspároknak szánták. Negyedik fajta a kocka-ház; ezek bérvilla-szerűek lesznek, hasonlóak a külső Thököly úti telep új épületeihez.

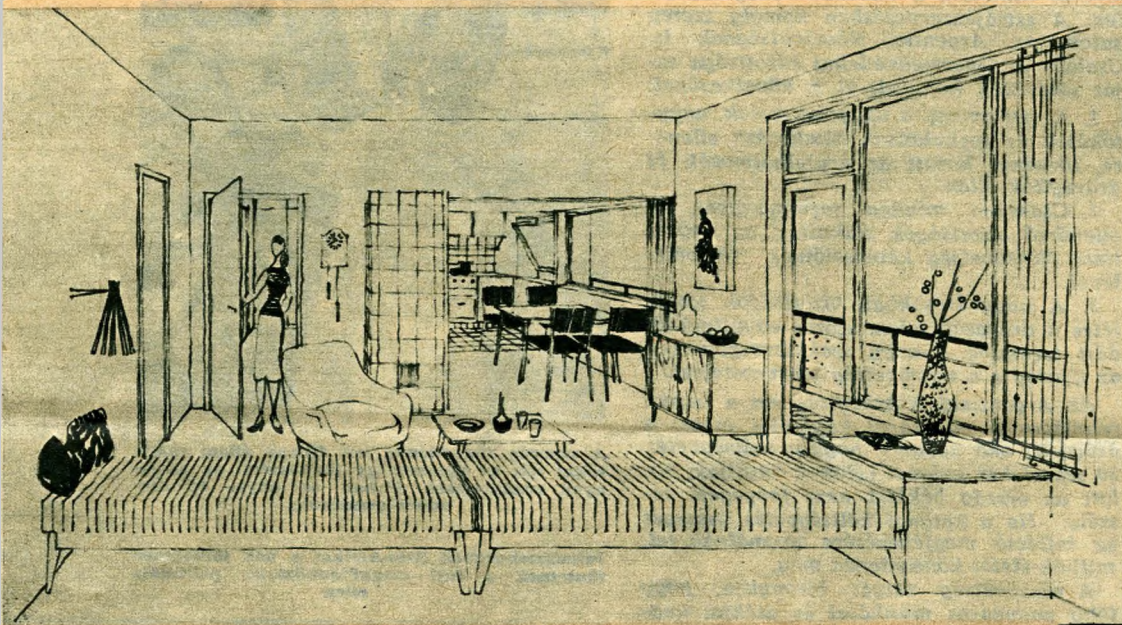
— Az ötödik és hatodik forma a legérdekesebb, nálunk legkevésbé ismert. Az egyik két-szintes lakás, a másik két-egyszintes megoldás. Mindkettő sokgyermekes

családoknak való. A két-szintes lakás tulajdonképpen emeletes lakást jelent, a hallból vagy nappaliból felfutó belső lépcsővel. Ilyenekről olvashatunk angol regényekben... Leírásuk kicsit romantikus, a valóságban annál praktikusabbak. Az alsó szinten vannak a nappali helyiségek: előtér, konyha, kamra, WC és az étkező; innen, vagy a »hallból« nyílik a lépcső, amely a második szinten a garderober helyiségbe torkollik. Fenn kap helyet a háló és a fürdőszoba. Előnye, hogy a két szint teljesen szeparált, amíg fent nyugodtan pihen az éjszakai műszakból hazatért apa vagy anya, lent zavartalanul játszhat, hancurozhat a gyereksereg. Kölcsönösen nem zavarják egymást. Az az elgondolás, hogy ha beválik, a tizenötéves lakásépítési terv során főleg bányásztelepeken, ipari központokban építünk majd ilyeneket.

— A kétszer egyszintes házak két lakást foglalnak magukba, külső lépcsővel. Ez olcsó építkezés, mert kisebb a telekigénye, s a családias, villa-jellegű háznak csak egy alapozást kell adni. Mindkét típus kertes. Ha a kísérleti házak jól lakhatóknak bizonyulnak a valóságban, a következő években ezeknek a terveknek alapján folyik majd a lakásépítés országsszerte.

Beépített bútorok

teszik még különlegesebbé az óbudai lakótelep házait — folytatja a mérnök. — Ez a pályázat egyik feltétele volt: minden lakást 60x60 centiméteres beépített szekrényekkel és teljesen beépített konyhafelszereléssel kellett terveznünk. Tehát a kísérleti lakásokba kísérleti bútorokat terveznek — ugyancsak pályázat keretében — iparművészeink. Az újfajta bútorokat először az új lakásokban, kiállításon mutatják be a nagyközönségnek; ha tetszést aratnak, s később, a használat során is beválnak, szériaszerűen fogják majd gyártani.

A kísérleti lakás belső képe: előtérben a nappali, a loggiára nyíló ablakkal és erkélyajtóval, háttérben az étkező, végül a konyha

Mináry Olga rajza

»Ide alacsony heverőket képezlek...«

Bányász Anna felvételei

— Milyenek lesznek ezek a bútorok? Alacsonyak, simavonalúak, szétszedhetők, könnyen kezelhetők. Nem kell belőlük egyszerre egy egész berendezést vásárolni, darabonként is árulják majd. Persze, többféle változatban... Isten ments, nem gondoltunk mi valamiféle »típus« bútorra! Egyéni ízlésünk szerint válogathatjuk össze lakásunk berendezését.

— Íme, a beépített konyha... ez már elfogadott terv. (A bútorpályázat eredményét még csak ezután hozzák majd nyilvánosságra.) A gáztűzhely, asztal, mosogató, csepegtető-asztal — mind egy-egy »bútor-elem«: épp úgy külön is megvehető, mint egészben. Ezek a konyha egyetlen falát foglalják el, fölöttük, egészen a mennyezetig — a konyhaszekrény. Az így berendezett konyha mintegy a fele a réginek, a háziasszony mégis tágasabbnak érezheti, mert minden kéznél van benne. Az asztalnál ülve, krumplihámózás közben egyetlen kézmozdulattal, egyetlen lépés nélkül begyűjthetja a gázt, majd helyéből ki sem mozdulva leöblítheti a piszkos tányért...

A mérnökő

ceruzája sebesen száguld a papíron. A »saját« házat vázolja fel; most tudom csak meg, hogy a pályázaton második díjat nyert kockaház-tervével. (Három pályaművet nyújtott be, az egyiket tizennégyezer forinttal jutalmazták, a másikat megvásárolták.)

— Az óbudai kísérleti telepen már májusban megkezdik a díjnyertes kockaház építését...

A mérnökő nagyon fiatal. A munkája is csupa fiatalos lendület, a rajzokhoz fűzött magyarázat pedig — minden szakszerűsége mellett — szenvedélytől fűtött.

— Fiatal házaspárokra gondoltam... egy-két gyerekkel. Ez az előszoba... Eből nyílik jobbra a gyerekszoba, balra a konyha. Nézzük előbb a konyhát: itt van az a bizonyos beépített falfelület. Szemben egy tolóajtó, amely beszalad a falba, amikor nincs rá szükség: főzés és szellőztetés után. A tolóajtó mögött az étkező: elfér benne egy nagy asztal, székekkel. Az étkezőt függöny választja el a nappalítól, ez a lakás legnagyobb helyisége, a házaspár tartózkodási helye. Mindhárom helyiség egyetlen végigfutó loggiára nyílik. Ide, a nappaliba, simavonalú, modern bútorokat képzelek, két heverőt, könyvespolcot, virágokat az alacsony ablakpárkányra, eléje foteleket... Hogy délután gyönyörködhesenek a fiatalok a napszálltában és este a város kigyúló fényeiben... Hogy legyen perspektívájuk... tágas horizontjuk.

A mérnökőnek mindenestre bőven van mindkettőből...

— A nappaliból nyílik a gyerekek szobája. De itt tulajdonképpen csak alszhatnak; jobb, ha a leckéjüket az étkezőben csinálják, míg a mama főz, hogy néha ellenőrizhesse őket. Délután egybenyitható a három helyiség, nem, ne gondolja, hogy a konyha csúf látvány, ellenkezőleg! Nagyonis mutatós ez a beépített fal!

Puhán siklik a ceruza. Ide egy virágállvány... oda egy polc kerül... A heverők fölé néhány üde akvarell, az alacsony dohányzóasztalkára egy nemesvonalú, karcsú váza... Az ablakokon meglebbenek a lenge száda-függönyök...

Óbudai gyerekek! Búcsúzzatok el kedves grundotoktól... de csak rövid időre. Hamarosan újra birtokba vehetitek — igazán, egészen.